

Nacionālā bagātība – mežs

Mednieki un pārējā sabiedrība

Šajā tematiskajā lappusē pievēršamies medniekiem un sabiedrības attieksmei pret viņiem un medībām. Uzrunājām pašus medniekus par to, kas pamudinājis pievērsties šai nodarbei, kāds ir medību devums, tāpat aptaujājām lasītājus, kuru vidū ir gan ar šo jomu saistītie, gan nesaistītie.

Aktīvo un jauno mednieku skaits Latvijā

	2020./2021. gada medību sezona (1.IV–31.III)	2021./2022.	2022./2023.	2023./2024.	2024./2025. (1.04.2024.–11.11.2024.)
Izņēmuši mednieka sezonas kartes	20 981	20 759	20 221	19 754	18 935
Ieguvuši mednieka apliecību (nokārtots teorētiskais un praktiskais pārbaudījums)	636	584	685	712	686

Valsts meža dienesta dati

Dzīvnieku populācijas ir jāregulē

Limbažnieks **Emīls BĒRZIŅŠ** ir mednieks vismaz trešajā paaudzē. Mednieku kolektīvā *Vidriži* savulaik medījis viņa vectēvs, tagad tēvs un pats. Mednieka apliecību sarunbiedram ir kopš 16 gadu vecuma, bet tēvam līdzī gājis jau krietni agrāk. Jaunā mednieka zināšanu un pieredzes avots bija tēvs. *Vidrižos* bez viņa ir vēl daži jaunie biedri, kuri lielākoties nāk no mednieku ģimenēm, pārmantojot šo vaļasprieku no paaudzes paaudzē. Sarunbiedrs spriež, ka laukos cilvēku skaits samazinās. Ja mednieks ikdienā nedzīvo savu medījamo platību tuvumā, bet braukā, piemēram, no Rīgas, tie atkal ir ceļa izdevumi. Ir jābūt gribēšanai darboties medību jomā.

Būt medniekam E. Bērziņam zināmā mērā nozīmē arī pienākumu, jo medijamo dzīvnieku populācijas ir jākontrolē. Ne tikai tādēļ, ka dzīvnieki mēdz nodarīt postījumus lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, bet arī, ņemot vērā dažādu slimību izplatību to vidū. E. Bērziņš atgādina laiku, kad Latvijā sākās Āfrikas čūka mēris. 2014. gada vasarā abi ar tēti gaides medībās tika pie tik daudz mežacūkām, cik iepriekš vēl nebija nomedījuši. – *Šo dzīvnieku populācija tajā brīdī bija sasniegusi savus “griestus”, un neizbēgami, ka tajā izplatījās slimība*, – skaidro sarunbiedrs. Vīrusa izplatībā ir savi kāpumi un kritumi, bet šogad vismaz viņu platībās mežacūku praktiski nav. Paša un tēva apsaimniekotajā meža dzīvnieku barotavā kamerās tās atrādījušās tikai vasaras sākumā. Vairāk neviena te nav manīta, lai gan pirms tam šī bijusi diezgan dzīva apkaime.

Limbažnieks studē veterinārmedicīnu, šajā jomā arī strādā. Mācībās gūtās zināšanas viņam ļauj paraudzīties uz medību procesu no zinātniskā skatupunkta, padziļinātāk izprast parazitārās un patoloģiskās lietas, piemēram, novērtēt, vai medījuma liemenī nav kādu patoloģiju, tāpat, cik būtiskas ir higiēnas normas. Lūšu medību aizliegums sarunbiedrā raisa pārdomas. Šķiet, to aizliegšana bijusi pārsteidzīga, ņemot vērā, ka dienesti to populāciju stingri uzskaita un kontrolē. Tieši tamdēļ ik gadu tika noteikts maksimāli pieļaujamais nomedīšanas limits. E. Bērziņš spriež, ka pēc vairākiem gadiem lūšu skaits, vistic-

māk, varētu pieaugt par daudz, tad tie sāks radīt problēmas saimniecībās. Šobrīd lielas nedienas ir tieši ar vilku nodarījumiem. Vēl pēc kāda laika problēmas varētu sākt radīt arī lāči, kuru skaits mūsu valstī pieaug. Emīls zina sacīt, ka Igaunijas pierobežā to ir gana daudz. Arī Vidrižu pusē meža kamerā paša apsaimniekotajā barotavā novērojis lāci, pēdējoreiz – šovasar. Iepriekš tie te nebija manīti. – *Tas būs tikai laika jautājums, kura no sugām – vilki, lūši vai lāči – savairošies, sāksies problēmas un cilvēki sāks sūdzēties*.

Sarunbiedrs norāda, ka, domājams, no senākiem laikiem saglabāties uzskats, ka medniekus interesē tikai gaļa. Tas neatbilst patiesībai. Aplams ir arī priekšstats, ka mednieks tikai nospiež medību ieroča mēlīti. Process pirms tam prasa darbu, laiku un, protams, finansiālu ieguldījumu. Te jāieskaita medību infrastruktūras gatavošana un uzturēšana, piebarojuma un sāls meža dzīvniekiem sagāde, tāpat patērētā degviela, dodoties uz mežu un atpakaļ. – *It kā sīkumi, bet, kad tos saliek kopā...* – noteic Emīls. Protams, medniekam nepieciešams arī medību ierocis vai vairāki, munīcija un seifi to glabāšanai. Ja sāk no nulles, tas ir pamatīgs ieguldījums.

Jaunais mednieks novērojis, ka sabiedrības attieksme pret medniekiem un medībām ir divējāda – pozitīva un negatīva. Iespējams, daļai sabiedrības ir mazāka izpratne un tamdēļ noraidoša attieksme. Arī no pašu mednieku puses ir nākuši t.s. *melnie pleķi*, bet sliktās lietas, īpaši interneta vidē, izplatās ļoti strauji, veicinot šo apburto loku. Jācenšas vairāk skaidrot. Vai cilvēki to pieņems, protams, ir atkarīgs no viņiem pašiem. Kad E. Bērziņš saviem kolēģiem stāsta par savu vaļasprieku, klausītājos, kuri iepriekš ar medību jomu nav saskārušies, rodas izpratne, ka vispirms ir jāiegulda liels darbs un izmaksas. Turklāt nebūt nav tā, ka mājās visu laiku ir gaļa. Līdzīgi noticis arī ar paša draudzeni, kurai, nākušai no lielas pilsētas, ar laukiem iepriekš nav bijis nekādas saistības. Viņa pati atzinusi – kopš šajā jomā iedziļinājusies un redzējusi, kā Emīls to dara, radusies arī izpratne un interese. Varbūt ar laiku viņa papildinās jauno mednieku rindas.

Meža pieredze noder studijās

MK *Pociems* vadītāja **Agra Spandega** ģimenē šobrīd ir pat trīs mednieki – abiem ar sievu Līgu kā piltiesīga mediece pievienojusies arī meita Aleksa. – *Tas laikam sākās ar mani. Pats esmu mednieks no 1995. gada. Kad iepazinos ar topošo sievu, šajā jomā lēnām ievilkto arī viņu. Meita mums līdzī uz medībām sāka nākt no apmēram sešu gadu vecuma*, – stāsta sarunbiedrs. Visiem ikdiena gana aizņemta, tādēļ ne vienmēr trijotne reizē tiek uz medībām. Ja tā notiek, tie ir gandrīz svētki. Tiesa, pašas medības nav galvenais. Katram no trijiem darba specifika tāda, ka došanās medībās, būšana pie dabas ir atpūta.

Pociema kolektīvā ir vairāk nekā divdesmit mednieku, tostarp jaunie. Interese par šo jomu lielākoties tiek pārmantota –

senāk medījuši vectēvi, tagad tēvi un pievienojas vai stafeti pārņem bērni. Protams, ir arī mednieku bērni, kurus šī joma nesaista. Notiek arī paaudžu nomaīņa – vecie aiziet no aprites, bet jaunie nāk klāt mazāk. Pa kādam pievienojas, taču tik daudz kā agrāk, kad bijusi teju rinda, vairs neesot. Viņus jāmeģina piesaistīt, jo mednieku skaits samazinās.

A. Spandega meita studē Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un savā grupā parādījusi ļoti labus rezultātus. Jauniete ļoti veiksmīgi spēj tikt galā ar studiju uzdevumiem, orientējoties apvidū, mežā, protot iziet no tā. Šī pieredze un prasme, kas gūta, gadiem dodoties vecākiem līdzī medībās un tagad medījot pašai, viņai lieti noder.

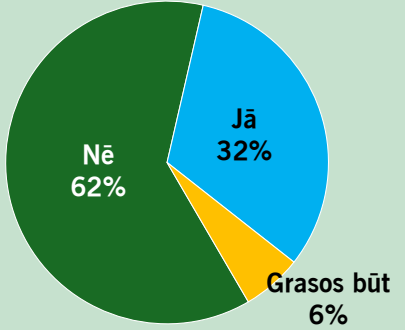
Iedzīvotāju domas dalās

Sabiedrībā par medību jomu ir dažādi viedokļi – viens to atbalsta, otrs noliedz, vēl kādam ir vienalga. Gatavojot tematisko pielikumu, veicām lasītāju aptauju. Uz jautājumu, ko domā par medniekiem, gandrīz puse (43%) respondentu norādīja, ka tā ir viena no senākajām profesijām, kas turpināma. Savukārt 19% uzsver, ka viņi var sniegt ieguldījumu mūsu valsts drošībā. 18% uzskata, ka tās ir *vīru spēles brīvā dabā*, bet 6% domā, ka mednieku darbības stingrāk jākontrolē. 3% ir vienaldzīgi. Tikmēr 11% aptaujāto iesnieguši papildu vērtējumu, piemēram, ka mednieki ir nozīmīgi, jo palīdz regulēt veselīgas savvaļas dzīvnieku populācijas, nodrošina ekoloģisko stabilitāti, aizsargā laukus un mežus no to postījumiem, palīdzot pastāvēt ražojamajam nozarēm. Tāpat viņi raksturoti kā sakarīgi cilvēki ar savu hobiiju, dabas saimnieki un draugi, sabiedrības daļa, kam ir izpratne par dabu un procesiem tajā. Vēl kādam ir neitrāla attieksme, bet citiem viņi asociējas ar nežēlību, jo sāp sirds par nogalināto dzīvnieku, nepatīk ne mednieki, ne malumednieki. Tiek arī norādīts – ja vien mednieki ir adekvāti un izglītoti, pret viņiem nav iebildumu, bet saskarsmē bijusi arī nepatīkama pieredze.

Jāizskata visu lielo plēsēju medības

Vaicājām arī viedokli par lielo plēsēju (lūši, vilki un lāči) medībām Latvijā. Vairāk nekā puse (52%) aptaujas dalībnieku vērtē, ka, ņemot vērā vilku populācijas stabilitāti un to uzbrukumus mājdzīvniekiem, pieļaujamo to nomedīšanas apjomu varētu palielināt. 24% spriež, ka drīzumā, domājams, būs jālemj par lāču medībām Latvijā, jo šo plēsēju skaits mūsu valstī pieaug. 12% par šo tēmu nav viedokļa, bet 5% aicina atkal ļaut medīt lūšus, kamēr 2% rosina Latvijā aizliegt arī vilku medības. Starp 5% respondentu, kuru atbildes atšķiras, vairāki norāda, ka būtu jāizskata visu lielo plēsēju medību iespējas – jāpalielina vilku nomedīšanas limits un jāpagarina to medību termiņš, kā arī jāatgriež lūšu medības un jāsāk domāt par lāču medīšanu Igaunijas un Krievijas pierobežā. Cits arī piemetina: – *Ja reiz vilku pieļaujamo nomedīšanas apjomu iespējams sasniegt bezsniega periodā, tātad šo dzīvnieku ir daudz un tie biežāk uzbruks mājdzīvniekiem*.

Vai esat mednieks vai mediece?

Kāds labums no medībām?

Cits viedoklis bija vēl 2% aptaujas dalībnieku. Daži piekrit vairākiem iepriekš minētajiem atbilstošiem variantiem, bet kāds vēl norāda, ka piekrit visam, jo medniecība kopumā ir vērtīga nodarbe, kamēr viss tiek darīts pareizi. Atbildēs norādīts arī, ka medības ir vispārīgais sporta veids, ieguvums no tām ir arī medijamo dzīvnieku populācijas izkopšana un plēsēju skaita regulēšana.

Kas trenējas, tam ir!

Uz jautājumu, vai medniekiem jāpie-dalās šaušanas sacensībās, vairākums (82%) pauž, ka noteikti, un jo biežāk to dara, jo labāk. Turklāt šaušanas prasmes vajadzētu pārbaudīt vismaz divreiz gadā. 14% grūti teikt, bet 4% uzskata, ka nav vajadzības, jo satrenšies medībās.

Medījuma gaļu uzturā lieto vai ir lietojis izteikts vairākums (kopumā 91%) aptaujas dalībnieku, no kuriem daļa izvēlas jau pārstrādātu, citi tikai svaigu, bet vēl daļa šo gaļu lieto tikai tad, ja kāds uzcienā (paši neprastu pagatavot). Savukārt 9% tādu savā ēdienkartē neiekļauj, jo negaršo vai bažijas par tajā esošām iespējamām slimībām un parazitātiem, kā arī ir veģetārieši. Tie, kuri medījuma gaļu patērē, to iegūst no radiniekiem vai draugiem (56% respondentu), kā arī medī pašī (34%). 5% gribētu pie tādas tikt, bet nezina, kur var dabūt. Vēl tikpat daudzi, kuri minēja citus avotus, to lūko veikalā, piemēram, *Maxima*, piedalās dzinējmedībās vai nekur nemeklē.

Sagatavoja **Līga LIEPIŅA**

Par projekta «Nacionālā bagātība – mežs» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».
Projekta Nr. 24-00-SOMF06-000020